МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА

Педагогічний факультет

Кафедра початкової освіти та освітніх інновацій

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПРОФЕСІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ВЧИТЕЛЯ В ІНКЛЮЗИВНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма А3 Початкова освіта

Спеціальність А 3 Початкова освіта

Галузь знань А Освіта

Затверджено на засіданні кафедри
початкової освіти та освітніх інновацій
Протокол № 1 від 26 серпня 2025 р.

Івано-Франківськ – 2025

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Основи інклюзивної педагогіки зі вступом до спеціальності
Викладач (-і)	Доц. Матвеєва Н.О.
Контактний телефон викладача	
E-mail викладача	nataliia.matveieva@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua
Консультації	

2. Анотація до навчальної дисципліни

Предметом вивчення навчальної дисципліни є професійна діяльність вчителя закладу освіти з інклюзивним навчанням, особливості надання якісних освітніх послуг здобувачам в умовах інклюзивного освітнього середовища.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни є розкриття теоретико-методологічних основ інклюзивної педагогіки; особливостей соціально-педагогічної діяльності вчителя, специфіки практичної діяльності в умовах інклюзії.

Основними цілями вивчення дисципліни є розширення знань здобувачів вищої освіти про особливості розвитку особистості та урахування їх у процесі надання освітніх послуг; основні мету, завдання, вимоги щодо навчально-виховної, соціально-педагогічної, організаційної, просвітницької та інших видів діяльності; формування практичних умінь і навичок здобувачів вищої освіти, підвищення рівня їх готовності до подальшої професійної діяльності.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Загальні компетентності:

ЗК-1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
ЗК-3. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
ЗК-4. Здатність працювати в команді, міжособистісної взаємодії.
ЗК-5. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
ЗК-7. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.
ЗК-8. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
ЗК-9. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

Фахові компетентності
СК-2.Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, використовувати відкриті ресурси, інформаційно-комунікаційні та цифрові технології, оперувати ними в професійній діяльності.
СК-4. Здатність управляти власними емоційними станами, налагоджувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу, формувати мотивацію здобувачів початкової освіти до навчання та організовувати їхню пізнавальну діяльність.
СК-6. Здатність до організації освітнього процесу в початковій школі з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів, розвитку в них критичного мислення та формування ціннісних орієнтацій.
СК-7. Здатність до моделювання змісту відповідно до очікуваних результатів навчання, добору оптимальних форм, методів, технологій та засобів формування ключових і предметних компетентностей молодших школярів у процесі вивчення освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти: мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної.
СК-10. Здатність до професійно-педагогічної діяльності в інклюзивному середовищі з різними

категоріями дітей з особливими освітніми потребами.

Результатами навчання виступають:

ПР-02. Управляти складною професійною діяльністю та проєктами в умовах початкової школи, виробляти та ухвалювати рішення в непередбачуваних робочих та навчальних контекстах.

ПР-05. Організовувати освітній процес із використанням цифрових технологій та технологій дистанційного навчання молодших школярів, розвивати в учнів навички безпечного використання цифрових технологій та сервісів

ПР-07. Планувати й здійснювати освітній процес з урахуванням вікових, індивідуальних, особливостей молодших школярів,забезпечувати розвиток пізнавальної діяльності учнів, формувати в них мотивацію до навчання.

ПР-08. Організовувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу початкової школи, використовувати практики самозбереження психічного здоров'я, усвідомленого емоційного реагування

ПР-13. Організовувати освітній простір з дотриманням принципів універсального дизайну, безпечно, проєктувати навчальні осередки у класі спільно з молодшими школярами з урахуванням їхніх вікових особливостей, інтересів і потреб, забезпечувати дотримання вимог безпеки життєдіяльності, санітарії та гігієни, створювати психологічно комфортні умови освітнього процесу

ПР-14. Забезпечувати індивідуальний і диференційований розвиток здобувачів початкової освіти з особливими освітніми потребами відповідно до їхніх можливостей

ПР-19. Знати основи запобігання корупції, суспільної та академічної доброчесності на рівні, необхідному для формування нетерпимості до корупції та проявів недоброчесної поведінки серед здобувачів освіти та вміти застосовувати їх в професійній діяльності.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	12
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
5	Початкова освіта	3	Вибірковий

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.		
	Лекції	заняття	сам. роб.
Тема 1. Методологія інклюзивної педагогіки	2	4	10
Тема 2. Особливості розвитку особистості. Види порушень розвитку.	2	4	10
Тема 3. Соціально-педагогічна діяльність вчителя закладу освіти з інклюзивним навчанням: сутність, напрями, принципи, функції	2	2	10
Тема 4. Структура та особливості організації інклюзивного процесу у закладах загальної середньої освіти	2	2	10
Тема 5. Загально педагогічні форми, методи та засоби інклюзивного навчання	2	4	10
Тема 6. Спеціальні форми, методи та засоби у навчанні та вихованні молодших школярів з ООП	2	2	10
ЗАГ.	12	18	60

6. Система оцінювання навчальної дисципліни	
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Вид контролю – залік. Максимальна оцінка – 100 балів. Практичні заняття – 50 балів (оцінки за практичні заняття – 40 балів, за самостійну роботу – 10 балів) Залік – 50 балів.
Вимоги до письмових робіт	Вид роботи – індивідуальне завдання (10 б.). Структура ІЗ: - теоретичний матеріал (опис проблеми у світлі опрацьованої наукової літератури) – 5 б.; - наочний матеріал (підбір додаткового матеріалу, що підтверджує істинність означеної проблеми, а саме: статистичні дані, відео- та презентаційні матеріали, схеми, графіки, діаграми) - 3 б.; - власні висновки та узагальнення – 2 б. Терміни написання: для студентів денної форми навчання – у процесі підготовки до практичних занять, на підсумковому етапі; заочної – за 10 днів до з Завершення сесії Вимоги до оформлення: для студентів денної форми – у друкованому вигляді; заочної –у друкованому вигляді та (або) електронний варіант
Семінарські заняття	Оцінюються у 15 балів
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання 50 % практичних завдань репродуктивного та частково-пошукового рівнів, 5-10% - виконання творчих завдань
Підсумковий контроль	Форма контролю – залік

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи: Виконання письмових робіт у процесі вивчення дисципліни є обов'язковим для всіх студентів.

Академічна доброчесність: викладання навчальної дисципліни та взаємодія із здобувачем освіти ґрунтуються на основі положень нормативно-правових документів та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів освіти та науково-педагогічних працівників: «Кодекс честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» http://surl.li/vystzz; «Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» http://surl.li/fhjkjz; «Положення про запобігання академічному плагіату в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/.

Відвідування занять: Здобувач вищої зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» http://surl.li/omcveh та «Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 309 від 19 травня 2023 р.). https://cutt.ly/YeXSdlpV

Неформальна освіта: Результати неформальної освіти зараховується згідно Здобувачі вищої освіти можуть проходити онлайн-курси на різних освітніх платформах (Prometeus, EdEra тощо), що дотичні до навчальної дисципліни та відповідно отримувати додаткові 5 балів під час підведення підсумків їх навчальної діяльності (Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується «Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» https://cutt.ly/QeXSxE0n)

8. Рекомендована література

1. Агаркова Н. Підготовка майбутніх вихователів та вчителів початкових класів до роботи з дітьми з особливими освітніми потребами. *Social work and education*, № 6 (1). 2019. С. 70-79.
2. Бевзюк М. С. Особливості підготовки вчителя початкової школи до роботи з дітьми з особливими освітніми потребами в інклюзивному середовищі. *Актуальні питання корекційної освіти. Педагогічні науки*, № 9 (2). 2017. С. 5-14.
3. Безлюдна Н.В., Калиновська І.С. Організація роботи вчителя початкової школи в інклюзивному освітньому середовищі. *Академічні візії*. Вип. 21. 2023. С. 11-20. URL: https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/435
4. Данілавічютє Е. Діти з особливими освітніми потребами в інклюзивному середовищі. *Особлива дитина.* 2018. № 3. С. 7-19. URL: http://surl.li/aenkra
5. Інклюзивна освіта: навч. посібник. Київ. 2019. 300 с. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/inkluzyvne-avchannya/posibniki/inklyuziyavnz.pdf
6. Ірина Середа, Євгеній Збишко. Інклюзивне навчання в системі педагогічних поглядів В.О.Сухомлинського. *Науковий вісник МНУ імені В.О.Сухомлинського. Педагогічні науки.* № 3 (62). Том 1. 2018. С. 140-145. URL: http://mdu.edu.ua/wp-content/uploads/ped-visnik-61-2018-1-29.pdf
7. Концепція НУШ, ухвалена Рішенням Колегії МОН від 27.10.2016 р. URL: http://zakinppo.org.ua/images/2017/docs/10/konczepcziya.pdf
8. Мартинчук О.В. Становлення і розвиток інклюзивної педагогіки як галузі педагогічного знання. *Актуальні проблеми корекційної освіти.* URL: https://core.ac.uk/download/pdf/162001683.pdf
9. Мартинчук О. В. Концепція підготовки майбутніх фахівців у галузі спеціальної освіти до професійної діяльності в інклюзивному освітньому середовищі. *Збірник наукових праць* Хмельницький ІСТУ «Україна», № 1. 2018. С.49-53. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/26040/6/O_Martynchuk_Znpkhist_2018_1_IL.pdf
10. Метельська Н.Й. Професійна діяльність педагога в умовах інклюзивного освітнього простору. 2023. URL: http://surl.li/nwhzun
11. Миронова С. П., Буйняк М. Г. Професійна діяльність та особистість корекційного педагога: навч. посібн. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський НУ імені Івана Огієнка, 2020. 136 с. URL: http://surl.li/ttcrir
12. Нова Українська Школа. Концептуальні засади реформування середньої школи. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf
13. Наказ Міністерства освіти і науки України № 912 від 01.10.10 «Про затвердження Концепції розвитку інклюзивного навчання». URL: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/9189/
14. Організація навчально-виховного процесу в умовах інклюзивного навчання /Інструктивно-методичний лист МОН, молоді та спорту № 1/9-384 від 18.05.2012 р. URL: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/29627/
15. Профіль інклюзивних учителів: що вони мають знати і вміти. URL: https://nus.org.ua/articles/profil-inklyuzyvnyh-uchyteliv-shho-vony-mayut-znaty-ta-vmity/
16. Теорія і практика інклюзивної освіти: навчально-методичний посібник / Упорядник Бондар К. М. 2-ге вид., доп. 2019. 170 с. URL: http://surl.li/bymdwx
17. Шевців З. М. Теоретичні засади інклюзивної педагогіки. Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти. *Наукові записки РДГУ*. Вип. 13 (56). Рівне: РДГУ, 2016. С.152-155.
18. Шевців З. Професіограма фахівця з інклюзивної освіти закладу загальної середньої освіти. *Актуальні питання гуманітарних наук.* Вип. 31. Т. 4. 2020. С.244-252. URL: http://www.aphn-journal.in.ua/archive/31_2020/part_4/42.pdf
19. Шевців З. М. Основи інклюзивної педагогіки: підручник. Видання 2-ге, виправлене,

доповнене. Львів: «Новий світ – 2000», 2020. 264 с. URL: http://surl.li/llvikl
20. Шевців З.М. Професійна підготовка майбутніх учителів початкової школи до роботи в інклюзивному середовищі загальноосвітнього навчального закладу: монографія. К.: «Центр учбової літератури», 2017. 385 с. URL: http://surl.li/pjoyzw
21. Argiropoulos, D., Тарнавська, Н. П. Інклюзивна педагогіка: Навчальний посібник для науково-педагогічних працівників, студентів закладів вищої освіти. Житомир: вид-во ЖДУ ім. І. Франка. 2020. 245 с. URL: http://eprints.zu.edu.ua/id/eprint/31307

Викладач:
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри початкової освіти
та освітніх інновацій Матвеєва Н.О.